

Winkelstraatje naar het Oosterpark

Op de oorspronkelijke schetsen voor de Oosterparkwijk liep een pad tussen de Zaagmuldersweg en het Oosterpark. Dat pad sneuvelde met de komst van het Oosterparkstadion, maar met de nieuwbouw op de plek van het oude voetbalstadion wordt die verbinding hersteld. Dat gebeurt pas als de nieuwbouwwijk De Velden klaar is. Het idee van Arnold ten Brink is om de verbinding nu al aan te leggen en er een winkelpassage van te maken waar kleine ondernemers zich tijdelijk kunnen vestigen. Op weg naar het park kan er dan tegelijkertijd worden geshopt.

Kunstenaarswerkplaats aan de Eendrachtskade

Op de plek waar jarenlang het Instituut Schoevers zijn opleidingen gaf zit een gat. Bewoners maakten succesvol bezwaar tegen de plannen voor de woontoren voor studenten aan de Eendrachtskade Zuidzijde. Tot er wordt gebouwd wil Buddy de Kleine met minimale middelen werkplaatsen voor kunstenaars, bedrijven en een restaurant neerzetten. Delen van het terrein worden onverhard gelaten, die kunnen gebruikt worden als expositieruimte. De rest van het gebied wordt verhard met stelcomplots. Die dienen als terrassen of paden en als vloer voor romneyloosden waarin de kunstenaars kunnen werken.

Hekken eraf en bouwen maar

In Nederland liggen talloze bouwlocaties jarenlang braak, een combinatie van de economische crisis en steeds ingewikkelder wordende regelgeving. Architecten Maarten van Tuijl en Tom Bergevoet pleiten voor tijdelijke bebouwing van deze lege plekken. Onder hun leiding bedachten studenten van de Academie van Bouwkunst van de Hanzehogeschool creatieve oplossingen voor braakliggend Groningen.

Door Esther van der Meer
Foto's: DvHN/Corné Sparidaans
Illustraties: Academie voor Bouwkunst

Als je door Groningen fietst, kom je het ene na het andere braakliggende terrein tegen. Neem de vijver aan de Lutkenieuwstraat, waar ooit het woningbouwproject De Kaatsbaan moet verrijzen. Of de rotte kies van de Gelkingestraat, de hoek met de Dondersgang waar in 1985 een juwelierswinkel uitbrandde. Ooit wordt daar gebouwd, maar in de tussentijd gebeurt er niks.

Dat moet anders, vinden de Amsterdamse architecten Tom Bergevoet en Maarten van Tuijl. Samen met studenten van de Academie van Bouwkunst van de Hanzehogeschool brachten ze dertien van dit soort gebieden binnen de stadsgrenzen van Groningen in kaart en bedachten er tijdelijke invullingen voor. Een manier om de stad leefbaarder te maken.

Bergevoet: "Ruimte is schaars in Nederland. Grond is te kostbaar om er niets mee te doen. Wij willen de hekken om de bouwterreinen weghalen en de grond gebruiken. Kleinschalige initiatieven die niet veel geld kosten kunnen een kans krijgen. Die staan dicht bij de mensen en zorgen voor binding met de stad." De studenten van de Academie van Bouwkunst bedachten die initiatieven. Van een tijdelijk terras aan de Spicastraat, een motorcrossbaan aan de Scandinaviëweg tot een dokterspost annex prostitutiehuiskamer in de Muurstraat.

De studenten sluiten daarmee aan bij een trend in architectenland. Tijdelijk bouwen is een *hot item*. Bergevoet: "De regelgeving is de afgelopen jaren strenger en ingewikkelder geworden. Het resultaat is een cocktail van

complexiteit die het bouwen er niet makkelijker op maakt. Daarnaast ligt de bouwweerd door de crisis op zijn gat."

Dat is voor de sector erg, maar ook voor mensen die in de stad wonen. Die kijken tegen kale plekken aan. Bergevoet: "Er is behoefte aan gemakkelijke, goedkope en snelle alternatieven. Tijdelijk bouwen biedt die mogelijkheden."

Toch gebeurt het nog lang niet overal. Projectontwikkelaars zijn huiverig. Ze moeten in relatief korte tijd hun investering terugverdienen. En gemeenten zijn voorzichtig. Ze zijn bang dat als je iets neerzet waar mensen aan gewend en aan gehecht raken, dat niet meer kan verdwijnen."

In Berlijn hebben ze de voordelen wel ontdekt. Bergevoet: "Berlijn is de hoofdstad van

het tijdelijk ruimtegebruik. Op plekken in de stad waar voorlopig niet gebouwd wordt, gebeurt in de tussentijd van alles: braakliggend terrein wordt omgetoverd tot tijdelijk zwembad, park, beachvolleybalstrand of beeldentuin. Op locaties waar ooit nieuwbouw moet komen, worden alvast tijdelijke gebouwen neergezet van steigerpijp met daaromheen doeken waarop de toekomstige gevels zijn afgedrukt. Zo kunnen de Berlijners vast wennen aan de nieuwbouwplannen en worden tegelijkertijd investeerders gezocht.

Van Tuijl en Bergevoet raakten zelf enthousiast over het idee van tijdelijk bouwen door een opdracht voor het Olympisch Stadion in Amsterdam. Bergevoet: "Dat is een rijksmonument en daar mag je eigenlijk

niets mee. Maar de gemeente Amsterdam wil het stadion wel graag gebruiken voor grote sportevenementen, zoals het EK atletiek, het WK voetbal of de Olympische Spelen. Wij hebben nagedacht over hoe je dat gebouw een paar weken lang ombouwt om daarna alles weer in oude staat terug te brengen. Zo hebben we de kracht van tijdelijke ingrepen ontdekt."

Ook Groningen zit niet stil. Het mobiele dorp Open Lab Ebbinga dat voor vijf jaar verrijst op het terrein tussen Boterdiep en Bloemensingel is het meest sprekende voorbeeld. En ook op het Suikerfabrieksterrein moet de komende jaren van alles gebeuren. Zodat deze plek niet het grootste braakliggende terrein van de stad Groningen wordt.

Symposium over tijdelijk bouwen

Groningen De gemeente Groningen houdt op 23 juni het minisymposium 'De toekomst van het even'. Dat gaat over tijdelijk bouwen. Kris Oosting van de gemeente: "We willen kritisch kijken naar de meerwaarde. Is tijdelijk bouwen een noodoplossing of is het een nieuwe manier van stedenbouw? Willen we dit soort projecten in de toekomst vaker gaan doen en waar kunnen we dat het beste doen?" Het symposium wordt gegeven in de Machinefabriek, het huistheater van Het Nederlands Toneel. Sprekers zijn onder meer de Berlijnse architect Klaas Overmeyer, schrijver van het standaardwerk op het gebied van tijdelijk ruimtegebruik en landschapsarchitect Ronald Rietveld. Hij lanceerde vorig najaar Vrijhaven Amsterdam, het plan om van de Amsterdamse haven een speeltuin van tijdelijkheid te maken. Op het symposium laat een aantal studenten van de Academie van Bouwkunst hun ontwerpen zien. Meer informatie op www.de-toekomstvanheteven.nl.

World Press Photo in de Lutkenieuwstraat

Een grote vijver met een hek eromheen. Zo ziet het bouwterrein voor het nieuwbouwcomplex De Kaatsbaan in de Lutkenieuwstraat eruit. Marc Bos wil de hekken weghalen en het terrein toegankelijk maken voor de binnenstadbewoners. Hij heeft over verschillende invullingen nagedacht: een podium voor buitenactiviteiten zoals theatervoorstellingen of geluidsarme festivals, een tijdelijk park met drijvend groen en loopsteigers, een museum met paviljoens. Uiteindelijk koos hij voor een fototentoonstellingsruimte. Een expositie van World Press Photo in de openlucht.

